

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Hovedvægten i landbrugsloven har traditionelt ligget på at sikre udnyttelsen af landbrugsjorderne til gavn for flest mulige egentlige jordbrugere (familiebrug) i form af personligt ejede virksomheder. Der har været lagt vægt på at tilgodese selvejet og familiebruget som den altovervejende besiddelses- og driftsform i landbruget bl.a. for at sikre bosætning og udvikling i landdistrikterne. Derudover har sigtet med regulering af anvendelsen af landbrugsjorderne i stigende omfang omfattet natur- og miljøhensyn. Landbrugslovens strukturbestemmelser har været retningsgivende for strukturudviklingen og haft indflydelse på omfanget af landbrugets markedsbaserede strukturtilpasning.

Udviklingen i landbruget er i de seneste årtier gået mod færre og større landbrugsbedrifter. Samtidig er det samlede dyrkede areal blevet mindre, idet landbrugsjorder er overgået til anden ikke-jordbrugsmæssig anvendelse som f.eks. byudvikling, rekreativ anvendelse, skovrejsning, våde enge mv.

En fremskrivning af bedriftsstrukturen i det primære landbrug i perioden fra 2000 til 2015 viser, at der må forventes et markant fald i antallet af både heltidsbedrifter og deltidsbedrifter. Det er ved denne fremskrivning forudsat, at udviklingen i bedriftsstrukturen fortsætter med uændret retning og hastighed i de kommende år. Heltidsbedrifter forventes at vokse fra et gennemsnitsareal på 87 ha i 2001 til 161 ha i 2015, medens arealet pr. deltidsbedrift kun skønnes at vokse fra 21 ha til 24 ha, jf. afsnit 4

Hovedårsagen er, at der er væsentlige uudnyttede størrelsesøkonomiske fordele i landbruget, der trækker i retning af større produktionsenheder. Hertil kommer, at der fortsat udvikles nye teknologier, der vil kunne føre til yderligere størrelsesøkonomiske fordele i landbrugsproduktionen.

Betydningen af nye reformer af EU's landbrugspolitik, udvidelsen af EU med 10 nye medlemslande og

en eventuel ny WTO-handelsaftale forventes ligeledes at bidrage til en yderligere strukturudvikling.

Med dette lovforslag lægges der op til en fokusering af lovens regler på erhvervelse og struktur samt en forenkling og præcisering af reglerne om køb og salg mv. af landbrugsejendomme og landbrugsjord, jf. senere.

2. Baggrunden for lovforslaget

Den stadig voksende og meget detaljerede regulering af anvendelsen af landbrugsarealer har ført til et kompliceret regelsæt, der er vanskeligt at overskue for brugerne og samtidigt vanskeligt at kontrollere. Udviklingen i reguleringen af det åbne land har medført, at der er en dobbeltdækning og regelkrydsning, som er uoverskuelig for brugerne. Det gælder f.eks. i et vist omfang i samspillet mellem landbrugsloven, planloven, skovloven og miljøreguleringsreglerne.

Da det fortsat er en målsætning at opretholde en betydelig landbrugsproduktion, bliver det følgelig af større betydning, at lovgivningen på landbrugsområdet giver erhvervet gode muligheder for at tilpasse bedrifts- og produktionsstrukturen. Dette gælder ikke blot til de nye markedsvilkår, men også til de forventede ændringer i de teknologiske og øvrige vilkår.

Der er endvidere behov for at udvide det råderum, inden for hvilket den enkelte landmand med sikkerhed kan disponere, og hvor en tilladelse fra jordbrugskommissionen er unødvendig. Dette vil betyde, at der i væsentligt mindre omfang end tidligere vil være nødvendigt at søge om dispensation.

På denne baggrund nedsatte regeringen den 11. november 2002 udvalget vedrørende forenklinger i jordlovgivningen. Udvalget har i juli 2003 afgivet Betænkning nr. 1429 om Forenklinger i jordlovgivningen.

Udvalget bestod af repræsentanter for Landbrugsrådet, Dansk Landbrug, Dansk Erhvervsgartnerforening, Miljøministeriet (Skov- og Naturstyrelsen), Finansministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet (Erhvervs- og Selskabsstyrelsen), Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Amtsrådsforeningen (Viborg Amt), Fødevarerøkonomisk Institut og Føde-